

## Lärmiljö om matservering i skolan

### Problemhörnornas svar

Efter lektionen kan sådant som behandlades i lärmiljön repeteras och läsförståelsen testas med hjälp av problemhörnornas uppgifter. Problemhörnorna finns bakom ?-taggarna i den fjärde bilden ”Men vad händer utan skolmat?”. De kan utföras under ledning av läraren, i små grupper eller självständigt t.ex. som hemuppgifter.

#### Problemhörna 1: Vad är bra och dåligt med matsäckar?

Diskutera i små grupper eller under ledning av läraren fördelarna och nackdelarna med matsäck jämfört med avgiftsfria skolmåltider.

#### Svar och/eller väckande frågor:

Exempel på fördelar med avgiftsfri skolbespisning ur elevens synvinkel:

Inläring	Välbefinnande och hälsa	Hantering av vardagen
<ul style="list-style-type: none"> <li>Orkar studera och koncentrera sig bättre.</li> <li>Får bekanta sig med nya maträtter och smaker.</li> <li>Lär sig matkunskap och -kultur.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Främjar en mångsidig kost. Med matsäck kan urvalet lätt upprepa sig själv.</li> <li>Grönsaker serveras dagligen.</li> <li>Främjar en regelbunden måltidsrytm. Utan en mättande lunch fokuseras ätandet på mellanmål eller småätande.</li> <li>En regelbunden måltidsrytm främjar tandhälsan.</li> <li>Måltiden är likadan för alla och främjar samhörigheten.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Man behöver inte vara rädd för att matsäcken går sönder i ryggsäcken.</li> <li>Livslånga matminnen.</li> <li>Familjen sparar pengar.</li> <li>Kräver ingen förutseende och planering från föräldrar och barn.</li> </ul>

Exempel på fördelar med avgiftsfri skolbespisning ur skolans och samhällets synvinkel:

Undervisning och fostran	Välbefinnande och hälsa	Jämlikhet
<ul style="list-style-type: none"> <li>Det är enklare att genomföra matfostran.</li> <li>Ökar trivseln och gemenskapen i skolan.</li> <li>Förbättrar inlärningsresultaten.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Stöder elevernas sunda tillväxt från barndom till vuxen ålder.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Har en gynnsam inverkan på det lokala jordbruket och den lokala sysselsättningen.</li> <li>Elevens familjebakgrund definierar inte rätten till en skolmåltid.</li> </ul>

#### Problemhörna 2: Min matsäck

Uppgift 1. Föreställ dig att alla i Finland skulle ta med sig egna matsäckar till skolan. Vad skulle det här betyda i din situation? Skriv ner dina tankar.

#### Svar och/eller väckande frågor:

I den här uppgiften är alla svar rätt.

#### Väckande frågor:

- Vem skulle göra matsäcken?
- Vad skulle du sannolikt ha med som mellanmål och lunch?
- Vilka delar av tallriksmodellen skulle vara mest representerade, vilka minst? Skulle matsäckens innehåll variera på lång sikt? Om du vill kan du också rita din imaginära matsäck.
- Vilka problem tror du matsäckarna skulle medföra? Du kanske tänker på till exempel följande saker: du glömmet matsäcken hemma, föräldrarnas skiftarbete, matsäcken ryms inte i ryggsäcken, det finns inget kylskåp i skolan e.d.
- Skulle du bli mätt av matsäcken och orka studera?



**Uppgift 2.** Gör en uppskattning av hur mycket matsäcken skulle kosta din familj per år (det finns 190 skoldagar i ett läsår). Du kan fråga dina föräldrar vad ni inte skulle skaffa om pengarna gick till att bekosta matsäcken för skoleleverna i familjen.

Exempel: karelsk pirog x 2 totalt 0,80 € + yoghurt 0,50 € + banan 0,20 € + färdig smoothie 1,20 € = 2,70 € / skoldag. 2,70 € x 190 skoldagar = 570 €. Två skolelever i familjen, så sammanlagt 570 € x 2 = 1140 € per år.

### Problemhörna 3: Samhälle och matsäck – vad ersätter skolköket och skulle konsumtionen av morötter öka?

Tänk om vi i stället för skollunch hade matsäckar. Samla ihop klassens favoritprodukter i mellanmål, antingen produkter som tagits med hemifrån eller som köpts i butik eller kiosk. Fundera sedan i smågrupper hur den ökade konsumtionen av dessa produkter skulle ändra följande delområden i samhället:

### Tilläggsfrågor och svar som hjälp för diskussionerna

<p><u>Jordbruk och primärproduktion</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ökande och minskande efterfrågan på vissa produkter?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Skulle konsumtionen av banan, äpple och andra frukter som är lätta att ta med sig öka?</li> <li>Skulle konsumtionen av potatis, rotfrukter och andra grönsaker som normalt är en del av lunchen minska?</li> </ul>
<p><u>Livsmedelsindustrin</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ökande och minskande efterfrågan på vissa produkter?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Skulle karelska piroger och portionsyoghurtar produceras i större mängder?</li> <li>Skulle konsumtionen av mjölk öka eller minska?</li> </ul>
<p><u>Marknadsföring</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Vilka produkter skulle marknadsföras mer?</li> <li>Vilka är de eventuella fördelarna och nackdelarna?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hur skulle marknadsföringen av livsmedel förändras?</li> <li>Vilka produkter skulle marknadsföras mer och till vilka konsumentgrupper?</li> </ul>
<p><u>Skolplanering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Var skulle matsäcken ätas?</li> <li>Avfallshantering/återvinning i skolorna?</li> <li>Skulle skolkioskens utbud förändras?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Var i skolan skulle matsäcken ätas, alltså vad måste beaktas när skolan byggs?</li> <li>Skulle behovet av återvinning öka i skolorna?</li> </ul>
<p><u>Elevernas hälsa och välbefinnande</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ork i skolan?</li> <li>Skulle en kost som främjar hälsan bli realitet för alla elever?</li> <li>Vilka är konsekvenserna för hälsan på kort sikt och på lång sikt, t.ex. när man är 70?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hur kan matsäcken påverka barnens och ungas ork i skolan och deras hälsa (såsom tandhälsan)?</li> <li>Vilka livsmedelsgrupper skulle kanske användas mindre och vilka skulle vara mest populära?</li> <li>Vem skulle vara i en särskilt sårbar ställning om familjerna ansvarade för matsäcken? <ul style="list-style-type: none"> <li>Låginkomstfamiljer?</li> <li>Familjer med andra motgångar, t.ex. långtidssjukdomar?</li> <li>Föräldrarnas kunskaper, färdigheter och attityder vad gäller hälsofrämjande mat kan vara mycket olika.</li> </ul> </li> <li>Hur skulle matsäcken synas i klassen i undervisningssituationer? <ul style="list-style-type: none"> <li>En större andel elever skulle kanske vara trötta under slutet av skoldagen.</li> </ul> </li> </ul>